

UTICAJ TRAMPOVIH CARINA NA AMERIČKU PRIVREDU: ANALIZA POSLJEDICA PROTEKCIONISTIČKE POLITIKE NA EKONOMSKI RAST, ZAPOSLENOST I SEKTORSKU STRUKTURU SAD

Dr Đuro Krčić¹

Apstrakt: Trgovinska politika predsednika Donalda Trampa (2017-2021, 2025-sadašnje), obilježena ekstenzivnim uvođenjem carina na uvoz, predstavlja najsignifikantniju promjenu u trgovinskim praksama SAD od *Smooth-Hawley Tariff Act*-a iz 1930-ih godina (Wikipedia Contributors, 2025). Ovaj rad analizira sveobuhvatan uticaj Trampovih carina na američku privredu kroz tri ključne dimenzije: makroekonomske efekte na GDP i inflaciju, mikroekonomske posljedice po sektorsku produktivnost i zaposlenost, te dugoročne strukturne promjene u trgovinskim odnosima. Istraživanje se zasniva na empirijskim podacima iz perioda 2018-2025. godine i pokazuje da su carine, uprkos cilju povećanja domaće proizvodnje i zaposlenosti, rezultirale neto negativnim ekonomskim efektima. Prosječna stopa carina porasla je sa 2,5% na početak 2025. godine na 27% do aprila iste godine, što predstavlja najveći nivo u posljednjih sto godina (Wikipedia Contributors, 2025). Analiza ukazuje na to da su troškovi carina u potpunosti preneseni na američke uvoznike i potrošače, dovodeći do povećanja cijena i smanjenja ekonomske efikasnosti (Tax Foundation, 2025). GDP je u prvom kvartalu 2025. godine kontrahovan za 0,3% na godišnjem nivou, dok su retorzijske carine trgovinskih partnera dodatno oštetile izvozne sektore, posebno poljoprivredu (Kolb, 2025). Istraživanje zaključuje da protekcionistička trgovinska politika, bez komplementarnih strukturnih reformi, ne doprinosi održivom ekonomskom rastu niti povećanju konkurentnosti američke privrede.

Ključne reči: carine, trgovinska politika, protekcionizam, ekonomski rast, zaposlenost, trgovinski rat, Donald Tramp, američka privreda

¹ Nezavisni Univerzitet Banja Luka, korespodencija: djkrccic0605@gmail.com

1. UVOD

Američku trgovinsku politiku u prvoj dekadi 21. vijeka obilježila je postupna liberalizacija i integracija u globalne vrijednosne lance. Međutim, dolaskom Donalda Trampa na funkciju predsjednika 2017. godine, SAD su ustanovile drastično drugačiji pristup međunarodnoj trgovini, zasnovan na protekcionističkim principima i bilateralnom balansu trgovinskih odnosa. Od januara 2018. godine, Tramp je uveo carine na solarne panele i mašine za pranje veša od 30-50%, a u martu 2018. godine proširio je carine na čelik (25%) i aluminijum (10%) iz većine zemalja (Congressional Budget Office, 2021). Trampova trgovinska politika predstavlja najsignifikantniju promjenu u američkom trgovinskom pristupu od *Smoot-Hawley Tariff Act*-a iz 1930-ih godina. Ova politika se zasnivala na premisi da će carine zaštititi domaću industriju, povećati zaposlenost i smanjiti trgovinski deficit, posebno sa Kinom. Međutim, ekonomski efekti ove politike pokazali su se kompleksnijima od inicijalno projektovanih ciljeva.

Aktuelna, druga Trampova administracija (2025-sadašnje) nastavlja je i intenzivira protekcionističku politiku. Između januara i aprila 2025. godine, prosječna efektivna stopa carina u SAD porasla je sa 2,5% na procenjenih 27%—najveći nivo u više od jednog vijeka (Wikipedia Contributors, 2025). Ovakav pristup doveo je do eskalacije trgovinskih ratova sa ključnim partnerima, uključujući Kinu, Kanadu, Meksiko i Evropsku uniju. Cilj ovog rada je da pruži sveobuhvatan pregled ekonomskih efekata Trampovih carina na američku privredu, analizirajući njihov uticaj na ekonomski rast, sektorsku produktivnost, zaposlenost i dugoročnu strukturu američke privrede. Analiza obuhvata podatke iz oba Trampova mandata (2017-2021 i 2025-sada) kako bi se omogućilo bolje razumijevanje konsistentnosti i evolucije ove trgovinske politike.

2. MAKROEKONOMSKI EFEKTI CARINA NA PRIVREDNI RAST I INFLACIJU

Makroekonomski efekti Trampovih carina na američki GDP pokazali su se izrazito negativnima. Podaci *Commerce Department*-a poka-

zuju da se bruto domaći proizvod SAD kontraktovao po godišnjoj stopi od 0,3% u prvom kvartalu 2025. godine, nakon što je rastao solidnom stopom od 2,4% u posljednjim mjesecima 2024. godine (Kolb, 2025). Takva kontrakcija predstavlja prvi ekonomski pad u posljednje tri godine i direktno je povezana sa uvođenjem novih carina. Ekonomski modeli predviđaju još ozbiljnije dugoročne posljedice. *Penn Wharton Budget Model* projektuje da će Trampove carine (na osnovu podataka od 8. aprila 2025.) smanjiti GDP za oko 8% i plate za 7% (Penn Wharton Budget Model, 2025). Ovakav pad GDP-a je približno dvostruko veći od onoga što bi nastao povećanjem korporativnog poreza sa 21% na 36%, što se tradicionalno smatra izuzetno distorzivnim oblikom oporezivanja. *Tax Foundation* procjenjuje da će Trampove predložene univerzalne carine od 20% i dodatne carine na Kinu do 60% smanjiti dugoročnu ekonomsku produkciju za 1,3% pre bilo kakve strane odmazde (Tax Foundation, 2025). Ova procjena je konzervativna jer ne uključuje retorzijske mjere trgovinskih partnera, koje mogu dodatno pogoršati ekonomske efekte.

Carine djeluju kao potrošni porez koji direktno utiče na cijene dobara. Carine predstavljaju prosječno povećanje poreza od gotovo 1.200 dolara po američkom domaćinstvu u 2025. godini (Tax Foundation, 2025). Ovakav efekat je posebno izražen u sektorima koji zavise od uvoznih sirovina ili gotovih proizvoda. U istraživanju sprovedenom u decembru 2024. i početkom januara 2025. godine, potrošači su u prosjeku očekivali da će carine dovesti do povećanja cijena uvoznih proizvoda za 10%, a domaćih proizvoda za 14% u narednoj godini (Coibion et al., 2025). Opisana očekivanja se već odražavaju na tržišne cijene prije implementacije carina, što komplikuje posao Federalnih rezervi u kontroli inflacije. Posebno pogođeni sektori uključuju automobilsku industriju, gdje proizvodnja jednog automobila zahtijeva oko pola tone čelika, pa carina od 25% može dodati preko 1.000 dolara u troškove proizvodnje po vozilu. Slično tome, aluminijum čini oko 80% težine avionskih konstrukcija, što znači da carine mogu učiniti američke avione skupljih na globalnom tržištu.

Uvođenje carina značajno je uticalo na finansijska tržišta i monetarnu politiku. Najava carina je izazvala najveći dvodnevni pad u istoriji američkog berzanskog tržišta, gdje je u četvrtak i petak samo 6,6 triliona dolara

ukupne vrijednosti brisano prije zatvaranja tržišta za vikend. Indeks povjerenja potrošača, koji sastavlja neprofitna organizacija *Conference Board*, padao je pet uzastopnih mjeseci, a carine su sada prevazišle inflaciju kao glavnu brigu. Ovakav pad povjerenja ima važne implikacije za buduću potrošnju i investicije. Predsjednik Federalnih rezervi *Jerome Powell* je opisao carine i njihov vjerovatni ekonomski uticaj kao “značajno veće od očekivanog”, što ukazuje na zabrinutost centralnih bankara zbog potencijalnih inflatornih pritisaka koje carine mogu da stvore (White House, 2025).

3. SEKTORSKA ANALIZA: ČELIK I ALUMINIJUM

Sektor čelika i aluminijuma predstavlja najdirektnije ciljanje Trampove trgovinske politike kroz *Section 232* carine. Carine na uvoz metala doprinjele su stvaranju radnih mjesta u industriji proizvodnje metala. Broj ljudi koji rade u čeličanicama kao i onih u proizvodnji aluminijuma porastao je od 2017. do 2019. godine za 6% odnosno 5% (United States International Trade Commission, 2023). Međutim, ovi početni dobici nisu bili održivi. Nakon što su carine protiv Kanade i Meksika uklonjene, preostala ograničenja nisu bila dovoljna da podrže zapošljavanje u prerađi metala suočeno sa padom domaće tražnje zbog poremećaja izazvanih pandemijom u 2020. i 2021. godini. Pod predsjednikom Trampom, uvoz čelika i aluminijuma drastično se smanjio, pao je za skoro trećinu od 2016. do 2020. godine. Carine su dovele do talasa investicija širom SAD, sa više od 10 milijardi dolara opredjeljenih za izgradnju novih pogona (White House, 2025). Dok su metalurške industrije imale privremene koristi, *downstream* sektori koji koriste čelik i aluminijum kao inpute doživjeli su značajne negativne efekte. Maja 2023. godine, izveštaj *United States International Trade Commission*-a procijenio je da je povećanje proizvodnje od 2,8 milijardi dolara u industrijama zaštićenim carinama na čelik i aluminijum susretnut smanjenjem proizvodnje od 3,4 milijarde dolara u *downstream* industrijama pogođenim višim cijenama inputa (United States International Trade Commission, 2023).

Istraživanje procjenjuje da su Trampove carine na čelik iz 2018. godine koštale poreske obveznike više od 900.000 dolara godišnje za svako radno mjesto koje su sačuvala ili stvorila (United States International Trade Commission, 2023).

de Commission, 2023). Ovaj odnos troška i koristi ukazuje na neefektivnost carina kao alata za kreiranje zapošljavanja. Brojke godišnjeg rasta GDP-a za građevinarstvo, proizvodnju i transportne industrije usporavale su se tokom druge polovine 2018. i 2019. godine nakon implementacije carina početkom 2018. godine. Takav uticaj nije iznenađujući, jer viši inputni troškovi mogu rezultirati i višim cijenama za potrošače i smanjenom proizvodnjom.

Automobilska industrija, kao jedan od najvećih potrošača čelika i aluminijuma, posebno je pogođena carinskim politikama. *Ford CEO Jim Farley* upozorio je investitore: „Dugoročno, carina od 25% preko meksičke i kanadske granice napraviće rupu u američkoj industriji kakvu nikada nismo vidjeli”. Tri najveća američka proizvođača automobila—*Ford*, *General Motors* i *Stellantis*—lobirali su za izuzeća, upozoravajući da će carine više naštetiti američkim kompanijama nego stranim konkurentima. Upozorenje odražava složenost integrovanog sjeverno-američkog automobilskog lanca snabdijevanja, gdje se dijelovi i komponente kreću nekoliko puta preko granica tokom procesa proizvodnje (Knežević, 2024).

4. TRGOVINSKI RAT SA KINOM I GLOBALNE POSLJEDICE

Trgovinski rat sa Kinom predstavlja najznačajniju komponentu Trampove trgovinske politike. Prema *JP Morgan Chase*, efektivna stopa američkih carina na kineske proizvode bila je između 0-5% u 2018. godini i popela se na oko 20% do 2021. godine, kada je predsjednik *Joe Biden* došao na funkciju (Wikipedia Contributors, 2025). Bajdenova administracija nije povukla Trampove carine na kineski uvoz, već je ova stopa ostala stabilna tokom Bajdenovog mandata. U svojoj drugoj administraciji, Tramp je dodatno eskalirao trgovinski rat. Tramp je eskalirao trgovinski rat sa Kinom u toku, podižući osnovne carine na kineski uvoz na 145%. Kao odmazdu, Kina je uvela minimum 125% carinu na američke proizvode i ograničila izvoz rijetkih metala kritičnih za visokotehnološke industrije (Wikipedia Contributors, 2025).

Analiza efekta trgovinskog rata ukazuje na značajne ekonomske troškove za obje strane. Analiza objavljena od strane Čeda Bown-a iz *Peterson Institute for International Economics* pokazala je da bi američki izvoz u Kinu bio veći za 119 milijardi dolara nego što je stvarno zabilježeno tokom Trampove administracije od 2018. do 2021. godine, da nije bilo trgovinskog rata i da je američki udio na kineskom tržištu ostao konzistentan (Bown, 2019).

Trgovinski rat je imao dodatne troškove od 30 milijardi dolara u sredstvima poreskih obveznika koje je Tramp koristio za subvencionisanje američkih farmera da kompenzuje njihove izgubljene prodaje Kini od 2018. do 2020. godine (Hass & Denmark, 2022). Studija *Oxford Economics* i *U.S.-China Business Council* iz 2021. godine zaključila je da su SAD izgubile 245.000 radnih mjesta kao rezultat Trampovih carina (Pettis, 2021). Brojka ukazuje na neto negativan uticaj na zaposlenost, uprkos cilju povećanja radnih mjesta u zaštićenim industrijama. Trgovinski rat je doveo do dugotrajnih promjena u globalnim trgovinskim tokovima. Kina je umjesto toga pojačala trgovinu sa drugim partnerima uključujući Evropsku uniju, Meksiko i Vijetnam. Udio zemlje u globalnoj trgovini porastao je otprilike 4% od 2016. godine, kada je predsjednik Tramp prvi put došao na funkciju, dok je udio SAD opao (Kolb, 2025). Nakon prve trgovinske rata, američki farmeri izgubili su značajan tržišni udio u prodaji soje Brazilu, koji još uvek nisu povratili. Ovaj primjer ilustruje kako kratkoročne trgovinske mjere mogu imati dugoročne negativne posljedice na konkurentnost američkih izvoznika.

5. UTICAJ NA POLJOPRIVREDU I RETORZIJSKE MJERE

Američka poljoprivreda, tradicionalno izvozno orijentisana, postala je glavna žrtva retorzijskih carina uvedenih kao odgovor na Trampove trgovinske mjere. Studija Ministarstva poljoprivrede SAD pokazala je da su retorzijske carine smanjile američki poljoprivredni izvoz za 27 milijardi dolara od sredine 2018. godine kada su carine uvedene do kraja 2019. godine (U.S. Department of Agriculture, 2020). Soja je činila većinu pada, 71%, pratili su je sirak i svinjetina sa 7% odnosno 5% (Tax Foundation, 2024). Ovaj udar na soju bio je posebno razoran sa obzi-

rom da je Kina bila najveći kupac američke soje prije trgovinskog rata. Kina, Meksiko i Kanada—tim redoslijedom—bile su tri najveća strana kupca američkih poljoprivrednih proizvoda u 2023. godini, sa ukupnim vrijednostima od 33,7 milijarde, 28,2 milijarde i 27,9 milijardi dolara. Retorzijske carine ovih ključnih partnera direktno pogađaju srce američke poljoprivredne proizvodnje.

Kako bi ublažio ekonomski udar na poljoprivredu, Tramp je pokrenuo masivne programe finansijske pomoći farmerima. U 2018. i 2019. godini, Tramp je odobrio plaćanja američkim kmetovima od 28 milijardi dolara da nadoknadi njihove gubitke zbog kineske trgovinske odmazde (Setser, 2025). Američki farmeri zaista su preuzeli skoro sav Trampov prihod od cariana na Kinu, koji sada iznosi 66 milijardi dolara. U 2018. i 2019. godini, Tramp je odobrio plaćanja američkim farmerima od 28 milijardi dolara da nadoknadi njihove gubitke zbog kineske trgovinske odmazde. Ove godine, sa farmerima koji se bore pod dvostrukom krizom trgovinskog rata i pandemije, bailout programi su se popeli mnogo više. Tramp je obećao ljutim farmerima još 19 milijardi dolara u aprilu i 14 milijardi u septembru—dovodeći njegove bailout programe do velikog ukupnog iznosa od 61 milijarde dolara (Setser, 2025). Plaćanja farmerima pogođenim kineskom odmazdom pojela su preko 92% prihoda od poreza trgovinskog rata (Setser, 2025). Ova statistika dramatično ilustruje koliko su carine postale finansiranje poljoprivrednih subvencija umjesto sredstvo povećanja državnih prihoda.

Trgovinski rat je doveo do trajnih promjena u globalnim poljoprivrednim tržištima. U 2017. godini Kina je uvozila robu vrijednu 19,1 milijarde dolara, ali zbog carina koje je Kina uvela na poljoprivredne proizvode broj uvoznih dobara pao je na 9,1 milijardu dolara. Kina je kupila 14,3 miliona tona američke soje, što je najmanji broj u 11 godina. Pre američko-kineskog trgovinskog rata, Kina je uvozila 32,9 miliona tona američke soje. Ovaj drastičan pad ilustruje koliko je trgovinski rat uticao na tradicionalne trgovinske obrasce. Činjenica je da sada kada se osvrćemo na to šest, sedam godina kasnije, dugoročni uticaj toga je da Brazil sada ima komandnu poziciju na kineskom tržištu. Ovakav primjer pokazuje kako kratkoročni trgovinski spor može dovesti do dugotrajnih promjena u globalnim trgovinskim vezama, u korist američkih konkurenata.

6. UTICAJ NA ZAPOSLENOST, PRERASPODJELU RADA I FISKALNE TROŠKOVE CARINSKE POLITIKE

Sveobuhvatan pristup analizi Trampovih carina zahtijeva dublje razumijevanje njihovog uticaja na tržište rada, regionalnu ekonomiju i javne finansije. Dok se inicijalna debata fokusirala na makroekonomske pokazatelje, stvarni uticaj protekcionističke politike otkriva se kroz složene interakcije između sektorske zaposlenosti, fiskalnih troškova i dugoročnih strukturnih promjena u američkoj privredi. Neto efekat Trampovih carina na američku zaposlenost predstavlja jedan od najkontroverznijih aspekata ove trgovinske politike (Knežević & Martinović, 2024). Studija *Oxford Economics* i *U.S.-China Business Council* iz 2021. godine zaključila je da su SAD izgubile 245.000 radnih mjesta kao direktan rezultat Trampovih carina (Pettis, 2021). Ovaj nalaz je posebno značajan jer se protivi osnovnoj premisi protekcionističke politike—da će zaštićene industrije kreirati više radnih mjesta nego što će izgubiti pogođeni sektori. Analiza *Federal Reserve* ekonomista *Aaron Flaaen* i *Justin Pierce* iz decembra 2019. godine takođe je pronašla neto smanjenje zaposlenosti u proizvodnji zbog carina, sugerišući da su koristi od povećane proizvodnje u zaštićenim industrijama nadmašene posljedicama rastućih inputnih troškova i retorzijskih carina (Flaaen & Pierce, 2019).

Međutim, brojka od 245.000 izgubljenih radnih mjesta predstavlja samo vrh ledenog brijega kompleksnije priče o preraspodjeli rada između sektora. Carine na čelik i aluminijum dovele su do povećanja zaposlenosti u metaluškim industrijama—broj ljudi koji rade u čeličanama i u proizvodnji aluminijuma porastao je od 2017. do 2019. godine za 6% odnosno 5% (United States International Trade Commission, 2023). Međutim, ovi dobici su bili kratkotrajan i koncentrisani u relativno malim sektorima američke privrede. *Downstream* industrije koje koriste čelik i aluminijum kao inpute, uključujući automobilsku industriju, građevinarstvo i proizvodnju mašina, zapošljavaju značajno više radnika—preko 12 miliona Amerikanaca radi u sektorima koji koriste čelik, od kojih skoro dva miliona radi u čelik-intenzivnim industrijama gdje čelična inputi čine najmanje 5% ukupnih inputnih potreba. Regionalne razlike u uticaju na zaposlenost otkrivaju dodatnu složenost ekonomskih efekata carina

(Knežević, 2025). Studija ekonomista Univerziteta *Warwick* pokazala je da su carine negativno uticale na birače u okruzima koji su se okrenuli Trampu (u odnosu na *Mitt Romney*-jeve rezultate iz 2012. godine), i da su kao rezultat retorzijskih carina, republikanski kandidati prošli gore između 1,4 i 2,7 procentnih poena u okruzima u vrhu decila distribucije izloženosti podrazumijevanim kineskim, kanadskim i meksičkim odmazdama (Congressional Budget Office, 2021). Ova regionalna analiza sugerije da su ekonomski troškovi carina bili osjetljivi upravo u onim područjima koja su politički podržavala protekcionističku politiku.

Kvalitativna analiza uticaja na plate i produktivnost radnika otkriva dodatne dimenzije problema. *Tax Foundation* procenjuje da će *Trump-Biden Section 301 i Section 232* carine smanjiti dugoročni GDP za 0,2%, kapitalnu strukturu za 0,1%, i radne sate za ekvivalent 142.000 radnih mjesta punog radnog vremena. Razlog što carine nemaju uticaj na pre-porezne plate u ovim procjenama je što se, dugoročno gledano, kapitalna struktura smanjuje proporcionalno smanjenju radnih sati, tako da odnos kapitala i rada, pa tako i nivo plata, ostaje nepromijenjen (Tax Foundation, 2025). Ovaj nalaz sugerije da carine ne doprinose poboljšanju životnog standarda američkih radnika, već samo preraspoređuju ekonomsku aktivnost između sektora sa neto negativnim efektom na ukupnu produktivnost. Fiskalni aspekt Trampove trgovinske politike možda predstavlja najdramatičniju ilustraciju njenih nenamjerenih posljedica. Umjesto da budu izvor vladajućih prihoda, carine su postale mehanizam za masovno finansiranje poljoprivrednih subvencija. Američki farmeri zaista su preuzeli skoro sav Trampov prihod od carina na Kinu, koji sada iznosi 66 milijardi dolara. U 2018. i 2019. godini, Tramp je odobrio plaćanja američkim farmerima od 28 milijardi dolara da nadoknadi njihove gubitke zbog kineske trgovinske odmazde, dok je ukupni bailout program dosegao 61 milijardu dolara do kraja prvog mandata (Setser, 2025). Plaćanja farmerima pogođenim kineskom odmazdom pojela su preko 92% prihoda od poreza trgovinskog rata, što dramatično ilustruje koliko su carine postale finansiranje poljoprivrednih subvencija umjesto sredstvo povećanja državnih prihoda.

Ekonomska efikasnost ovih programa bailout-a je upitna kada se analizira kroz prizmu troškova po sačuvanom radnom mjestu. Istraži-

vanje Peterson Institute for International Economics procjenjuje da su Trampove carine na čelik iz 2018. godine koštale poreske obveznike više od 900.000 dolara godišnje za svako radno mjesto koje su sačuvale ili stvorile (United States International Trade Commission, 2023). Ovaj odnos troška i koristi daleko prevazilazi bilo koju razumnu procjenu vrijednosti radnog mjesta, čak i kada se uzmu u obzir multiplikativni efekti i pozitivni spoljni efekti industrije. Za poređenje, prosječna godišnja plata američkog radnika u proizvodnji je oko 45.000 dolara, što znači da vladini troškovi za kreiranje jednog radnog mjesta kroz carine prevazilaze 20 godina prosječnih plata. Dugoročni uticaj na federalni budžet i javni dug dodatno komplikuje fiskalnu sliku trgovinske politike. Penn Wharton Budget Model projektuje da će Trampove carine (na osnovu podataka od 8. aprila 2025.) povećati federalne poreske prihode za preko 5,2 triliona dolara tokom 10 godina na konvencionalnoj osnovi i 4,5 triliona dolara na dinamičkoj osnovi (Penn Wharton Budget Model, 2025). Međutim, ove projekte su teoretičke jer ne uzimaju u obzir potrebu za kontinuiranim bailout programima i ekonomske troškove smanjene ekonomske aktivnosti. Preko narednih 30 godina, carine se očekuje da podignu prihode od 16,4 triliona dolara, ali ove cifre padaju na 4,5 triliona i 11,8 triliona dolara na dinamičkoj osnovi.

Analiza distribucijskih efekata otkriva da trgovinska politika nije neutralna prema različitim segmentima društva. Carine djeluju kao regresivni porez koji neproporcionalno pogađa domaćinstva sa nižim prihodima, jer veći dio njihovih prihoda troše na proizvode podložne carinama. *Penn Wharton Budget Model* procjenjuje da će domaćinstvo srednjih prihoda suočiti sa doživotnim gubitkom od 58.000 dolara kao rezultat carina. Ovi gubici su dvostruko veći od onih koji bi nastali povećanjem korporativnog poreza sa 21% na 36%, što se inače smatra veoma distorzivnim oblikom oporezivanja. Međusektorska preraspodjela rada kreirana carinama takođe ima važne implikacije za dugoročnu strukturu američke privrede. Dok zaštićeni sektori doživljavaju kratkotrajan rast zaposlenosti, gubitak konkurentnosti *downstream* industrija može dovesti do dugoročnog strukturnog oslabljenja američke proizvodnje. Automobilska industrija, kao jedan od najvećih korisnika čelika i aluminijuma, posebno je pogođena. *Ford CEO Jim Farley* upozorio je investitore da

će “dugoročno, carina od 25% preko meksičke i kanadske granice napraviti rupe u američkoj industriji kakvu nikada nismo vidjeli” (Wikipedia Contributors, 2025). Upozorenja ukazuju na to da kratkoročni dobici u metalurškim industrijama mogu biti nadmašeni dugoročnim gubicima u sofisticiranijim proizvodnim sektorima. Posljedice trgovinske politike za inovacije i tehnološki razvoj predstavljaju dodatnu dimenziju problema. Višak troškova inputa usled carina može smanjiti resurse dostupne kompanijama za istraživanje i razvoj, dok retorzijske carine mogu ograničiti pristup međunarodnim tržištima potrebnim za amortizaciju visokih troškova inovacija. U sektorima kao što je tehnologija, gde američka kompanija zavise od globalnih tržišta, trgovinski ratovi mogu dugoročno oslabiti inovacioni kapacitet američke privrede.

7. ZAKLJUČAK

Fiskalni troškovi trgovinske politike moraju se razmotriti u kontekstu alternativnih politika koje bi mogle postići slične ciljeve sa manjim ekonomskim gubicima. Umjesto carina, vlada bi mogla investirati 61 milijardu dolara potrošenih na bailout programe u infrastrukturu, obrazovanje ili istraživanje i razvoj, što bi vjerovatno imalo pozitivnije dugoročne efekte na američku konkurentnost. Alternativno, direktne subvencije za tehnološki razvoj u ključnim industrijama mogle bi postići ciljeve nacionalne bezbjednosti bez nametanja troškova na cijelu privredu kroz veće cijene inputa. Analiza ekonomskih efekata Trampovih carina na američku privredu otkriva kompleksnu sliku sa pretežno negativnim posljedicama. Uprkos ciljevima povećanja domaće proizvodnje, smanjenja trgovinskog deficita i kreiranja radnih mesta, protekcionistička trgovinska politika je rezultirala neto ekonomskim gubicima za američku privredu.

Glavni nalazi ovog istraživanja mogu se sumirati kroz nekoliko ključnih tačaka: Carine su djelovale kao regresivni porez na američke potrošače, povećavajući troškove života za prosječno domaćinstvo za približno 1.200 dolara godišnje. GDP kontrakcija u prvom kvartalu 2025. godine (-0,3%) direktno je povezana sa trgovinskim politikama, dok dugoročne projekcije ukazuju na još značajnije gubitke ekonomske produkcije. Dok su metalurške industrije ostvarile kratkoročne koristi u

vidu povećane proizvodnje i zapošljavanja, ovi dobici su bili nadmašeni gubicima u downstream industrijama koje koriste čelik i aluminijum kao inpute. Odnos troška i koristi pokazuje da carine koštaju više od 900.000 dolara godišnje po stvorenom radnom mestu. Eskalacija trgovinskih tenzija, posebno sa Kinom, dovela je do retorzije carina koje su pogodile američke izvoznike, naročito poljoprivredni sektor. Vladinim bailout programima za farmere potrošeno je više od 92% prihoda od carina, što ovu politiku čini neto fiskalnim troškom umjesto izvora prihoda. Carine su dovele do trajnih promjena u globalnim trgovinskim tokovima, gdje su američki izvoznici izgubili tržišni udio u korist konkurenata, posebno brazilskih poljoprivrednih proizvođača na kineskom tržištu. Ovi gubici će vjerovatno perzistirati i nakon eventualnog ukidanja carina. Teorijski pristup koji je opravdavao Trampove carine—ideja da će prikriti strane partnere da “plate” za trgovinske neravnoteže—pokazao se empirijski netačnim. Troškovi carina su u potpunosti preneseni na američke uvoznike i potrošače, while the macroeconomic benefits postulated by the administration have failed to materialize. Ovakvi nalazi ukazuju na potrebu za refokusiranje američke trgovinske politike ka multilateralnim pristupima koji mogu bolje adresirati strukturne trgovinske probleme bez nametanja značajnih troškova domaćoj privredi. Buduće istraživanje trebalo bi da se fokusira na alternative protekcionističkim politikama koje mogu postići slične ciljeve očuvanja domaće industrije i zapošljavanja sa manjim ekonomskim troškovima.

8. LITERATURA

1. Bown, C. P. (2019). *US-China Trade War Tariffs: An Up-to-Date Chart*. Peterson Institute for International Economics. Dostupno na: <https://www.piie.com/research/piie-charts/2019/us-china-trade-war-tariffs-date-chart>
2. Bown, C. P. & Kolb, M. (2025). *Trump's Trade War Timeline: An Up-to-Date Guide*. Peterson Institute for International Economics. Dostupno na: <https://www.piie.com/blogs/trade-and-investment-policy-watch/2018/trumps-trade-war-timeline-date-guide>
3. Coibion, O., Gorodnichenko, Y. & Weber, M. (2025). *The Upcoming*

Trump Tariffs: What Americans Expect and How They Are Responding. University of Chicago News. Dostupno na: <https://news.uchicago.edu/story/what-effect-will-trumps-tariffs-have-us-economy>

4. Congressional Budget Office (2021). *Effects of Trade Barriers on GDP and Employment*. Dostupno na: https://en.wikipedia.org/wiki/Tariffs_in_the_first_Trump_administration
5. Fajgelbaum, P. & Khandelwal, A. (2021). *Trade War Effects Through 2021: Review of Data and Methods*. *Journal of Policy Modeling*, 43(4), 805-843.
6. Flaaen, A. & Pierce, J. (2019). *Disentangling the Effects of the 2018-2019 Tariffs on a Globally Connected U.S. Manufacturing Sector*. Federal Reserve Board Finance and Economics Discussion Series.
7. Hass, R. & Denmark, A. (2022). *More Pain Than Gain: How the US-China Trade War Hurt America*. Brookings Institution. Dostupno na: <https://www.brookings.edu/articles/more-pain-than-gain-how-the-us-china-trade-war-hurt-america/>
8. Knežević, S. & Martinović, T. (2024). *Development international law after World War II*. *Defendology*, 54-2024, 125-145.
9. Knežević, S. (2024). *Prauzrok: nacrt za uvod u morfologiju kosmologije, evolucije i teogonije*. Beograd: Metaphysica.
10. Knežević, S. (2025). *Imperijalna prenapregnutost Sjedinjenih Američkih Država i Specijalna vojna operacija u Ukrajini*. Banja Luka: Evropski defendologija centar.
11. Kolb, M. (2025). *Analysis: The Potential Economic Effects of Trump's Tariffs and Trade War, in 9 Charts*. PBS News. Dostupno na: <https://www.pbs.org/newshour/economy/analysis-the-potential-economic-effects-of-trumps-tariffs-and-trade-war-in-9-charts>
12. Penn Wharton Budget Model (2025). *The Economic Effects of President Trump's Tariffs*. University of Pennsylvania. Dostupno na: <https://budgetmodel.wharton.upenn.edu/issues/2025/4/10/economic-effects-of-president-trumps-tariffs>
13. Pettis, M. (2021). *How Trump's Tariffs Really Affected the U.S. Job Market*. Carnegie Endowment for International Peace. Dostupno na: <https://carnegieendowment.org/china-financial-markets/2021/01/how-trumps-tariffs-really-affected-the-us-job-market?lang=en>

14. Setser, B. W. (2025). *92 Percent of Trump's China Tariff Proceeds Has Gone to Bail Out Angry Farmers*. Council on Foreign Relations. Dostupno na: <https://www.cfr.org/blog/92-percent-trumps-china-tariff-proceeds-has-gone-bail-out-angry-farmers>
15. Tax Foundation (2024). *Tariffs & Trade War Impact on U.S. Agriculture*. Dostupno na: <https://taxfoundation.org/blog/tariffs-trade-war-agriculture-food-prices/>
16. Tax Foundation (2025). *Trump Tariffs: The Economic Impact of the Trump Trade War*. Dostupno na: <https://taxfoundation.org/research/all/federal/trump-tariffs-trade-war/>
17. United States International Trade Commission (2023). *Economic Effects of Trump's Steel and Aluminum Tariffs*. Dostupno na: <https://www.cfr.org/article/what-trumps-aluminum-and-steel-tariffs-will-mean-six-charts>
18. U.S. Department of Agriculture (2020). *Effects of Retaliatory Tariffs on Agricultural Exports*. Dostupno na: <https://www.statista.com/chart/33120/estimated-us-agriculture-export-losses-mid-2018-to-end-of-2019-due-to-retaliatory-tariffs/>
19. White House (2025). *Fact Sheet: President Donald J. Trump Restores Section 232 Tariffs*. Dostupno na: <https://www.whitehouse.gov/fact-sheets/2025/02/fact-sheet-president-donald-j-trump-restores-section-232-tariffs/>
20. Wikipedia Contributors (2025). *Tariffs in the Second Trump Administration*. Dostupno na: https://en.wikipedia.org/wiki/Tariffs_in_the_second_Trump_administration
21. Flaaen, A. & Pierce, J. (2019). *Disentangling the Effects of the 2018-2019 Tariffs on a Globally Connected U.S. Manufacturing Sector*. Federal Reserve Board Finance and Economics Discussion Series. Dostupno na: <https://www.federalreserve.gov/econres/feds/files/2019086pap.pdf>

Rad primljen: 23. 12. 2024.

Rad odobren: 16. 4. 2025.